

روزشمار جنگ

پنجشنبه

۱۰ خرداد ۱۳۶۳

۲۹ شعبان ۱۴۰۴

۳۱ مه ۱۹۸۴

۴۲۱

در پی کمین عناصر مسلح غیرقانونی در مسیر خودروی سپاه در منطقه قلخانی کرمانشاه، نیروهای تیپ نبی‌اکرم^(ص) پس از کسب آمادگی‌های لازم و استقرار در منطقه رهایی، صبح امروز با هدف پاک‌سازی منطقه دالاهو در شمال سرپل ذهاب، به‌سوی اهداف مورد نظر هجوم برده و با عناصر گروه‌های مسلح ضدانقلاب درگیر شدند.

نیروهای عمل‌کننده که شب گذشته از پادگان ابوذر حرکت کرده و از سه محور به‌سمت اهداف مشخص‌شده پیش رفته بودند، ساعت ۱۰ صبح امروز در منطقه یالان با یکی از گروه‌های متمرّد منطقه قلخانی درگیر شدند. در این درگیری که تا پاسی از شب ادامه داشت، ۲ نفر از سرگروه‌های عناصر مسلح غیرقانونی کشته شدند و یکی از آنها از منطقه فرار کرد. چند نفر هم دستگیر شدند. همچنین از این گروه‌ها بیش از ۵۰ قبضه اسلحه به دست آمد. از نیروهای خودی نیز یک نفر به نام حسین گوهرجویی به شهادت رسید و ۱۰ تن دیگر مجروح شدند.^۱

در محور قلعه زنجیر نیز نیروهای خودی ساعت ۳ بعدازظهر، با افراد گروه کومه‌له درگیر شدند که در جریان آن ۳ تن از عناصر کومه‌له کشته و تعدادی زخمی شدند. با ادامه درگیری تا پاسی از شب، عناصر مسلح ضدانقلاب با استفاده از تاریکی شب متواری شده و به‌سمت منطقه باباجانی رفتند.^۲

در این عملیات منطقه واقع بین تاریجاب، ارتفاعات میش‌رنگی و گاری تا کوزران و ارتفاعات انجیر از وجود عناصر ضدانقلاب پاک‌سازی گردید* و همان‌طور که ذکر شد تعدادی از سرگروه‌های متمرّد قلخانی و عناصر کومه‌له کشته و ۳ نفر از آنها دستگیر شدند. همچنین بسیاری از افراد متمرّد منطقه

* عملیات پاک‌سازی دالاهو بیش از دو شبانه‌روز طول کشید و پس از آن، نیروهای تیپ نبی‌اکرم^(ص) برای استراحت و تجدید قوا در مقرهای خود مستقر شده و ۲۴ ساعت بعد به گشت‌زنی و پاک‌سازی منطقه اقدام کردند. گشت‌زنی‌ها در منطقه تا شش روز بعد از عملیات نیز ادامه داشت و با استقرار پایگاه‌های ثابت آرامش نسبی به منطقه بازگشت. [سند شماره ۲۷۴۱۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۷ به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۳/۳/۱۰؛ و - سند

شماره ۸۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ سپاه به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۳/۳/۱۲]

تسلیم و بیش از ۲۵۰ نفر از آنها به کرمانشاه اعزام شدند. در این عملیات علاوه بر سلاح‌های تحویلی سپاه به عشایر منطقه که در اختیار متمرذین قرار گرفته بود، بیش از ۳۰ قبضه سلاح کلاشینکف نیز از عناصر گروه‌های مسلح غیرقانونی ضبط شد. به‌طور کلی در جریان عملیات پاک‌سازی منطقه دالاهو، که از روز گذشته شروع شده بود، ۲ تن از نیروهای خودی شهید و ۱۰ تن دیگر مجروح شدند.^۲

تیپ نبی‌اکرم^(ص) در گزارشی نقاط ضعف و قوت عملیات پاک‌سازی منطقه دالاهو، را تشریح کرد. براساس این گزارش ضعف اطلاعاتی از محل استقرار و تردد عناصر مسلح غیرقانونی و لو رفتن عملیات به دلیل حرکت ستونی و منظم نیروهای عمل‌کننده در راه رسیدن به منطقه از نقاط ضعف عملیات بوده است و حضور قدرتمند در منطقه و نمایش قدرت نیروهای مسلح کشور، از بین بردن سرگروه‌های ضدانقلاب و جمع‌آوری سلاح‌های موجود در منطقه از نقاط قوت این عملیات به شمار می‌آید که موجب تخلیه نسبی منطقه از سوی عناصر گروه‌های مسلح غیرقانونی شده است.^۴

۴۲۲

عصر امروز هواپیماهای جنگی عراقی در سه حمله جداگانه پالایشگاه تبریز در آذربایجان شرقی، بمب تلمبه‌خانه تنگه فنی و پل دختر را در استان لرستان هدف حمله قرار دادند؛ در جریان حمله به پالایشگاه تبریز یکی از هواپیماهای دشمن هدف آتش پدافند هوایی قرار گرفته و سرنگون شد. ساعت ۱۸:۴۰ امروز، پالایشگاه تبریز هدف حمله ۵ فروند هواپیمای عراقی قرار گرفت که ۲ فروند آنها مأمور اجرای عملیات بودند و ۳ فروند دیگر آنها را اسکورت می‌کردند. در این حمله پارک پالایشگاه، ۲ دستگاه مخزن گاز و لوله‌های تخلیه گاز بمباران شد. در یکی از حوضچه‌های نفتی آتش‌سوزی رخ داد که پس از دو ساعت مهار شد؛ تعدادی از لوله‌هایی که مواد سمی و گازهای بی‌مصرف را به خارج از پالایشگاه انتقال می‌دادند، قطع شدند؛ قسمتی از انبار تدارکات مرکزی آتش گرفته و خساراتی به آن وارد آمد و در محوطه پالایشگاه حدود ۲۰ دستگاه ماشین که عموماً سواری بودند، منهدم گردید.^۵ همچنین، بیش از ۱۵ تن از کارکنان پالایشگاه مجروح شدند و یک نفر هم شهید شد. هواپیماهای مهاجم عراقی علاوه بر حمله هوایی به پالایشگاه تبریز، ۴ عدد راکت به سوی ریل راه‌آهن در نزدیکی روستای ممقان از توابع تبریز، پرتاب کردند که هیچ‌کدام از آنها عمل نکرد.^۶

در جریان حمله به پالایشگاه تبریز، پدافند هوایی مستقر در منطقه به مقابله با جنگنده‌های عراقی پرداخت و موفق شد یکی از آنها را که از نوع میگ ۲۳ بود، سرنگون سازد. این هواپیما در کوه‌های خسروشهر - سردرود از توابع تبریز، سقوط کرد و خلبان آن کشته شد.^۷

حمله هوایی عراق به پل دختر کمتر از یک ساعت بعد از حمله به پالایشگاه تبریز انجام گرفت. دو فروند هواپیمای میگ ۲۳ عراق در ساعت ۱۹ به پل دختر در استان لرستان حمله کردند که با واکنش به‌موقع پدافند هوایی مستقر در منطقه روبه‌رو شدند. ۸ بمبی که جنگنده‌های عراق پرتاب کردند خارج از شهر فرود آمد و خسارات جانی در پی نداشت فقط خساراتی جزئی به یک کارخانه آجرپزی وارد آمد.^۸

همچنین امروز، هواپیماهای عراقی در اقدامی دیگر تلمبه تنگه فنی واقع در استان لرستان را هدف حمله هوایی قرار داده و خساراتی به آن وارد کردند.^۹

رژیم عراق ضمن اذعان به سقوط یک فروند هواپیمای عراقی، حملات هوایی امروز جنگنده‌های این کشور به پالایشگاه تبریز، تنگه فنی و پل دختر را موفقیت‌آمیز اعلام کرد.^{۱۰}

۴۲۳

به دنبال گسترش حملات هوایی عراق به تأسیسات صنعتی و اقتصادی کشور و افزایش احتمال بمباران شهرها و مناطق مسکونی، فرماندهی رکن ۳ ارتش جمهوری اسلامی ایران به منظور خنثی‌سازی اقدامات تجاوزکارانه رژیم عراق و کاهش تلفات و ضایعات احتمالی ناشی از حملات هوایی دشمن، از یگان‌های نظامی خواست در منطقه عملیاتی آمادگی دفع حملات احتمالی دشمن و پدافند در مقابل حملات شیمیایی و میکروبی را داشته باشند. در این ابلاغیه همچنین از یگان‌های مسئول پدافند هوایی خواسته شده است با هوشیاری کامل آمادگی دفع هرگونه حملات هوایی را داشته و با نظارت مداوم از آمادگی سیستم اعلام خبر و کیفیت ارتباط داخلی و خارجی جنگ‌افزارهای پدافندی اطمینان حاصل کنند و کلیه مقررات حفاظتی و مراقبتی برای برقراری تأمین یگان‌ها، سربازخانه‌ها و همچنین اماکن و تأسیسات نظامی انجام شود.

در پایان، فرماندهی رکن ۳ ارتش دستور داده است تا اخبار و اطلاعات مربوط به بمباران‌های احتمالی دشمن سریعاً به مبادی ذی‌ربط اعلام گردد.^{۱۱}

۴۲۴

در مناطق کردنشین سه‌راهی سردشت - مهاباد - پیرانشهر و منطقه جنوب غربی بانه، محورهای اصلی درگیری‌های امروز میان نیروهای خودی و عناصر ضدانقلاب بودند.

شب‌هنگام ۲۵ نفر از عناصر لک ۳ هیز معینی حزب دمکرات به سرپرستی حسن شاگرب از مقر نسیگ‌آباد خارج و از طریق محور روستای شیوه‌شان وارد دره پایین سه‌راهی سردشت - مهاباد - پیرانشهر شدند. این افراد پس از آتش‌زدن یک خودروی تویوتای دولتی که دچار سانحه شده بود، تا پاسی از شب مبادرت به بازرسی تعدادی از خودروهای شخصی کردند. در ساعت ۲۲، عناصر مذکور محل را ترک و به مقر نسیگ‌آباد بازگشتند.^{۱۲}

در همین حال، قرارگاه مرکزی شهید بروجردی سپاه نیز در نامه‌ای هشدارآمیز اعلام کرد: تعدادی از عناصر لک یک هیز معینی حزب دمکرات به داخل شهر مهاباد نفوذ کرده و قصد دارند با همکاری هیز برگیری در سطح شهر دست به عملیات بزنند.^{۱۳}

در منطقه جنوب غربی بانه نیز بر اثر برخورد یک دستگاه خودروی تویوتای سپاه در جاده آرم‌رده با مینی که عناصر ضدانقلاب کار گذاشته بودند ۲ نفر زخمی شدند و خودرو منهدم

شد.^{۱۴} در همین منطقه در روستای گرماب واقع در نوار مرزی عراق، نیروهای خودی با عناصر حزب کومه‌له درگیر شدند که در این درگیری ۲ نفر از افراد کومه‌له کشته شدند. براساس گزارش قرارگاه عملیاتی ژاجا در شمال غرب کشور، بعد از کشته شدن این دو نفر، عناصر این سازمان در روستاهای منطقه مدام موضوع انتقام‌گیری را مطرح می‌کنند.^{۱۵} علاوه بر وقایع مذکور، امروز در ارومیه ۳ نفر از افراد مرتبط با حزب دمکرات با تلاش سپاه پاسداران دستگیر شدند.^{۱۶}

۴۲۵

کمک‌های تسلیحاتی رژیم عراق به گروه‌های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین ایران افزایش یافته است. براساس گزارش‌های رسیده، رژیم عراق به گروه‌های ضدانقلاب اعلام کرده است که می‌توانند مین‌های لازم را از ارتش عراق دریافت کرده و در مسیر تردد نیروهای دولتی ایران کار گذارند. طبق این توافق، افراد حزب دمکرات برای دریافت وسایل و تجهیزات مورد نیاز خود باید به پایگاه کفران، عناصر سازمان کومه‌له به پایگاه توتمان و افراد گروه رزگاری به پایگاه بیاره مراجعه کنند.^{۱۷}

هم‌زمان با آشکار شدن این توافق، شهربانی استان کردستان در گزارشی اعلام کرد که رژیم بعثی عراق تعداد ۱۵۰ قبضه آر.پی.جی، ۵ دستگاه خمپاره‌انداز ۸۰ میلی‌متری و تعداد زیادی سلاح انفرادی از قبیل کلاشینکف، قناسه و مهمات به گروه‌های ضدانقلاب تحویل داده است.^{۱۸} علاوه بر این، گزارش سپاه پاسداران پیرانشهر نیز حاکی است که سروان بایزید از اهالی روستای شاماد و بازرس پنج هیز حزب دمکرات از طریق عراق تعداد زیادی اسلحه وارد ایران کرده است.^{۱۹}

۴۲۶

تشدید فعالیت‌های نظامی کردهای عراق و بروز ناآرامی‌های شهری در مناطق کردنشین شمال این کشور، موجب توجه بیشتر رژیم بعثی عراق به این مناطق و تسلیح گروه‌های غیرقانونی ایرانی و اتحادیه میهنی کردستان عراق شده است.

در ماه‌های اخیر، فعالیت ارتش عراق در مناطق کردنشین این کشور به شدت افزایش یافته است، براساس اعلام فرماندهی قرارگاه عملیاتی شمال غرب، «امروز ارتش بعث عراق برای جبهه‌های پنجوین، سیدصادق، حلبچه و خورمال مهمات بسیار زیادی فرستاده است که گفته می‌شود در این چند سال جنگ بی‌سابقه بوده است.»^{۲۰} نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق نیز که با رژیم بعث عراق همکاری دارند عموماً در همین مناطق گسترش یافته‌اند. طبق اعلام نزاجا، ۲۰۰۰ نفر از این افراد در منطقه ماؤوت، ۱۰۰۰ نفر در منطقه طویله و نوسود و حدود ۴۰۰ نفر در منطقه سیدصادق و خرمال در کنار نیروهای ارتش عراق حضور دارند.^{۲۱}

با وجود این، نزدیکی اتحادیه میهنی کردستان عراق به رژیم صدام لزوماً به معنای تسلط آنها بر منطقه و برقراری ثبات نیست. این همکاری خود به تنش میان گروه‌های کرد عراقی در شمال این کشور و نیروهای دولتی عراق با کردهای بارزانی دامن زده است. براساس گزارش ژاندارمری ناحیه کردستان، نیروهای رژیم عراق با کردهای بارزانی در منطقه تپه نادر پنجویین درگیر شده‌اند. در این حادثه یک دستگاه خودروی آیفو و سرنشینان آن هدف حمله بارزانی‌ها قرار گرفته و به آتش کشیده شده است.^{۲۲} همچنین امروز یک دستگاه بالگرد عراقی در آبادی بدرکیا در منطقه الفوس از سوی مخالفان رژیم بعثی عراق هدف قرار گرفته و سرنگون شد.^{۲۳} در همین حال نزاجا اعلام کرد در درگیری امروز دو گروه از جاش‌های عراقی با همدیگر در منطقه تپه‌رش (سیدصادق) بیش از ۱۰ نفر از دو طرف کشته شدند.^{۲۴}

هم‌زمان با درگیری‌های نظامی در مناطق کردنشین عراق، بعد از یک ماه همچنان در برخی از شهرهای این کشور ناآرامی‌ها ادامه دارد. امروز در جریان تظاهراتی که در مرکز شهر کرکوک و در خیابان اطلس برگزار شد، ۴ نفر از مأموران دولتی عراق کشته و ۱۶ تن زخمی شدند. در این تظاهرات ۲۵ نفر از دانش‌آموزان و ۵ نفر از کسبه دستگیر و تعدادی از تظاهرکنندگان نیز کشته شدند.^{۲۵}

۴۲۷

امروز هم‌زمان با حمله عراق به یک فروند نفتکش لیبریایی در خلیج فارس، فرماندهان سپاه در بندرعباس به بررسی نحوه مقابله با اقدامات عراق و مداخله قدرت‌های فرامنطقه‌ای پرداختند. هواپیماهای عراقی به نفتکش آتلانتیکو که با پرچم لیبریا به سمت پایانه نفتی جزیره خارک در حال حرکت بود، حمله کردند. در این حمله که در جنوب جزیره خارک انجام گرفت، خساراتی به نفتکش لیبریایی وارد آمد. سندیکای دریانوردی ژاپن با تأیید این حمله اعلام کرد: کشتی آتلانتیکو در اجاره شرکت ژاپنی میتسویشی بوده است.^{۲۶} عراق تهدید کرده بود که اگر تهران به حمله جدیدی در جنگ اقدام کند و از پایان دادن به این منازعه سر باز زند، محاصره دریایی جزیره خارک را تنگ‌تر و پایانه نفتی آن را نابود خواهد کرد. خبرگزاری رویتر با بیان این مطلب به نقل از روزنامه *الثوره*، اضافه کرد: «گمان می‌رود این نخستین بار باشد که بغداد تهدیدات خود مبنی بر قطع صادرات نفت ایران را با تهاجم احتمالی این کشور مرتبط می‌سازد.»^{۲۷} از سوی دیگر و در پی تشدید تحرکات عراق و حامیان منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای آن در خلیج فارس، گردهمایی یگان‌های قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی امروز در بندرعباس برگزار شد. نحوه مقابله با حضور نظامی قدرت‌های فرامنطقه‌ای در خلیج فارس، چگونگی تقویت و اعزام نیروهای رزمنده به جبهه‌های جنگ به‌ویژه نیروهای قدس و فتح ۳ و اعزام مجدد و فراهم آوردن زمینه‌های برگزاری مانور آزادی قدس در جنوب، موضوعات اصلی این گردهمایی بود.^{۲۸} شرکت‌کنندگان در آن ضمن بررسی نحوه مقابله با اقدامات احتمالی امریکا، بر

حمایت از جنگ به منزله اصلی‌ترین مسئله کشور و ضرورت سرنگونی رژیم بعث عراق به عنوان عامل اصلی تشنج در منطقه تأکید کردند. در قطعنامه پایانی این گردهمایی آمده است: «به شیطان بزرگ و همدستانش هشدار می‌دهیم که در صورت مداخله در خلیج فارس پایگاه‌های آنها در سراسر جهان مورد تهاجم سربازان اسلام قرار خواهد گرفت».^{۲۹}

۴۲۸

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی برای پشتیبانی از جنگ و عملیات رزمندگان در حوزه یگان هوایی، ترابری و انتقال هوایی مجروحان و نیروی امدادگر و تجهیزات امدادی در جبهه‌های جنگ با مشکلات متعددی مواجه است. بهداری قرارگاه شهید بروجردی و قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) در دو گزارش جداگانه بخشی از این مشکلات را تشریح کرده‌اند.

بهداری قرارگاه شهید بروجردی در گزارش خود کمبود نیروی امدادگر در گردان‌های تابعه را چشمگیر اعلام کرده و افزوده است: «قرار بود در هر گردان ۱۸ نفر باشند، همین حالا گردان‌ها در حدود ۴۰ امدادگر کم دارند.» در ادامه این گزارش با اشاره به ناتوانی قرارگاه در تأمین تجهیزات آسیب‌دیده در تصادفات آمده است: تصادفاتی که در منطقه رخ می‌دهد، پیگیری نمی‌شود. در دو عملیات اخیر در منطقه ساوال ۲ دستگاه آمبولانس منهدم شد، ولی هیچ‌گونه پیگیری برای جبران آن انجام نگرفت. اگر روند امور به همین شکل باشد، واحد بهداری در آینده قادر به اجرای امور محول‌شده نخواهد بود.^{۳۰}

قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) نیز در گزارشی بحث ترابری هوایی مجروحان و مسئولان نظامی از فرودگاه ارومیه به تهران را مورد توجه قرار داده و با اشاره به ناهماهنگی در زمان پروازها آورده است: در فرودگاه ارومیه محلی برای نگهداری و مراقبت از مجروحان نیست و زمان حرکت هواپیما از تهران، فرود آن در ارومیه و پرواز از آنجا مشخص نیست. همین موضوع مشکلات متعددی برای انتقال مجروحان به وجود می‌آورد. علاوه بر این، در گزارش قرارگاه حمزه در مورد همکاری نکردن خلبانان و برخی اقدامات خلاف قانون آنها تصریح شده است: با اینکه این هواپیما در اختیار سپاه است و خلبانان و کمک‌خلبانان هیچ حقی در انتخاب مسافر ندارند، آنها با اعمال نظر افرادی را سوار کرده و در صورت جلوگیری، لجبازی کرده و به بهانه‌هایی مانند نقص فنی، سنگین شدن هواپیما و... از پرواز امتناع می‌کنند. در بخش دیگری از این گزارش با اشاره به مشکلات و کشمکش‌های گوناگون در ماه‌های گذشته، بر ضرورت ایجاد هماهنگی‌های لازم و مقابله با نابسامانی‌ها در حوزه ترابری هوایی تأکید شده و درخصوص نابسامانی موجود در امریه مسافران زمینی هم آمده است: متأسفانه امریه اتوبوس‌های مسافربری هم وضع بهتری ندارند. در عمل، امریه‌های سپاه در تعاونی‌های مسافربری بی‌ارزش است و نیروهای مأمور همیشه معطل و سرگردان می‌شوند.^{۳۱}

در همین حال، با وجودی که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دارای یگان هوایی است و مدت قابل‌ملاحظه‌ای از زمان تأسیس آن می‌گذرد، تاکنون نتوانسته بر مشکلات غلبه کرده و در روند پشتیبانی

از جنگ نقش مؤثری ایفا کند. براساس گزارش ارسالی از یگان هوایی سپاه به فرماندهی کل سپاه، این یگان تا به حال موفق نشده است مأموریت مشخصی برای خود تعیین و آن را به تصویب برساند. نامشخص بودن جایگاه سازمانی یگان هوایی به ساماندهی آن لطمه زده و نتوانسته امکانات مادی و انسانی لازم را برای دستیابی به اهداف مورد نظر فراهم آورد. عضوگیری این یگان از هنگام تأسیس آن ضابطه خاصی نداشته و آموزش عقیدتی در آن کاملاً فراموش شده است. امکانات یگان به شدت ضعیف است. به طور کلی براساس این گزارش «با وضع موجود یگان ۹۰ درصد برادران بی کار محض می‌باشند. به طوری که افراد در حال آموزش هر چهار روز یک بار تلفن می‌زنند تا ببینند کاری هست یا نه.» یگان هوایی سپاه در گزارش خود برای خروج از این وضعیت پیشنهاد کرده است:

- مأموریت یگان با طی مراحل قانونی دقیقاً مشخص گردد.
- براساس مأموریت مشخص شده، امکانات برآورد و تأمین گردد.
- بر مبنای مأموریت نیروی انسانی مورد نیاز مشخص و بقیه نیروها پس از آموزش به محل خدمت قبلی خود بازگردند.
- به وزارت سپاه تأکید شود که در تأمین قطعات مورد نیاز این یگان مسامحه و سهل‌انگاری نکند.
- فرماندهی مناسب برای هدایت یگان منصوب و به صورت یک یگان مستقل عمل کند.^{۳۲}

۴۲۹

عصر امروز بیش از یک هزار نفر از رزمندگان سپاه و نیروهای داوطلب مردمی از تهران عازم جبهه‌های نبرد شدند.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، در مراسم اعزام این نیروها تعداد کثیری از مردم و خانواده رزمندگان حضور داشتند.

«در حالی که دلاوران بسیجی فریاد "مرگ بر آمریکا"، "مرگ بر شوروی" و "مرگ بر منافقین و صدام" سر می‌دادند و بر پیشانی خود نوارهای رنگارنگ مزین به کلمات طیبه "لا اله الا الله" و "محمد رسول الله" بسته بودند، تا ایستگاه راه‌آهن تهران بدرقه شدند.» در این محل پس از مراسم دعا و نوحه‌خوانی به

اعزام نیروهای داوطلب مردمی به جبهه‌های جنگ

یاد شهدای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و چند سخنرانی، نیروها با قطار عازم جبهه‌های جنگ شدند. امروز همچنین، جمعی از امدادگران و رانندگان جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران و تعدادی از نیروهای داوطلب مردمی از شهر رامهرمز به جبهه‌های جنگ عزیمت کردند.^{۳۳}

در همین حال، منطقه یک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در بخشی از گزارش عملکرد اردیبهشت‌ماه خود اعلام کرد: در این ماه از برخی شهرهای این منطقه بیش از ۱۴۵۰ فرد داوطلب به جبهه‌های جنگ اعزام شده‌اند. از این تعداد ۱۱۰۰ نفر به پادگان‌های آموزشی اعزام شده و ۳۵۰ نفر که اعزام مجدد بودند، روانه جبهه‌های جنگ شده‌اند. براساس این گزارش، آمار مذکور جدا از نیروهای اعزامی به واحدهای پدافند، بهداشت و مخابرات است. منطقه یک سپاه در گزارش خود کاهش میزان نیروهای اعزامی در اردیبهشت‌ماه را مشهود و متأثر از انتخابات مجلس شورای اسلامی می‌داند.^{۳۴}

۴۳۰

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی عصر امروز در دیدار با رزمندگان یگان‌های توپخانه و پدافند هوایی سپاه پاسداران وضعیت منطقه و سیاست‌های استکبار جهانی را تشریح کرد. رئیس مجلس شورای اسلامی در این دیدار درخصوص جبهه‌های جنگ گفت: «به نظر من جنگ به مرحله حساس و سرنوشت‌سازی رسیده است و حرکت‌هایی که در آینده در میدانی جنگ به وقوع خواهد پیوست، سرنوشت جنگ را تعیین خواهد نمود.» وی با اشاره به حملات اخیر عراق به چاه‌های نفت و نفتکش‌ها در خلیج فارس و استفاده این کشور از سلاح‌های شیمیایی، در مورد تبلیغات غرب به نفع رژیم صدام خاطر نشان کرد: «دنیای استکباری با همه توان و قدرتش سعی می‌کند که سرانجام جنگ را به نفع خویش تمام کند یا از خسارت آن نسبت به خودش بکاهد. رژیم عقلی و دنیای استکبار برای مستأصل کردن ایران و کشاندن پای دیگران به این جنگ به انواع ترفندها و هیاهوها دست زدند، اما آنها نه تنها موفق نشدند، بلکه این عمل زشت و وبال گردنشان شد و آنها باید پاسخگوی افکار عمومی نیز باشند.»

رئیس مجلس شورای اسلامی با اشاره به سیاست عراق در گسترش جنگ اظهار کرد: «اگر عراق موفق بشود که دنیا را به بحران بکشاند، صحنه بسیار وسیعی از جنگ و نزاع پیش خواهد آمد. زندگی کشورهای که در اطراف به سر می‌برند و حیات آنها به لوله‌های نفتی شان وابسته است، بسیار آسیب‌پذیرند و آنها را می‌شود با ترکش‌های خمپاره نابود ساخت چه برسد به آنکه با هواپیما به آنها حمله شود. ممکن است آمریکا همچنان ادعا کند که ما نمی‌گذاریم خلیج فارس مسدود شود، اما آمریکا اگر می‌توانست کاری بکند، اول از همه جمهوری اسلامی ایران را ساقط می‌نمود، با آن رسوایی در لبنان تن به شکست نمی‌داد. هرگاه آمریکا بخواهد در خلیج فارس دخالتی بکند مردم ما همان‌طور که تاکنون ثابت نموده‌اند هرگز در خانه‌ها نمی‌نشینند، بلکه دسته‌دسته و گروه‌گروه به منطقه خلیج فارس می‌روند و آنجا را ناامن می‌کنند. اگر ما بخواهیم

به تأسیسات نفتی کشورهای خلیج فارس آسیب برسانیم کاری می‌کنیم که دیگر نتوانند به این زودی‌ها آنجا را بازسازی کنند، آن وقت همه خواهند دید که بر سر دنیا چه خواهد آمد.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع در ادامه به تلاش‌های حامیان رژیم صدام در منطقه و شورای امنیت سازمان ملل اشاره کرد و ضمن تأکید بر کسب آمادگی کامل، خطاب به رزمندگان اسلام گفت: «شما باید کاری کنید مردم در همه جا آماده باشند که در هر جا که نیاز به آنهاست وارد عمل شوند. ما باید کاری کنیم که دنیا از صدام مأیوس شود. تا آنها از صدام مأیوس نشوند، ما را رها نخواهند کرد. مردم دنیا و مردم عراق باید خود را برای یک دنیای منهای صدام و حزب بعث آماده کنند. رزمندگان اسلام برای کوتاه‌کردن این راه باید سرعت عمل بیشتری از خودشان نشان بدهند. باید بدانند که تنها راه سالم ماندن ما آن است که همواره مقتدر بمانیم، نیروهای زیاد و امکانات وسیع داشته باشیم و مهم‌تر اینکه امکانات ما متعلق به خودمان باشد.» در ابتدای این دیدار رحیم صفوی از اقدامات و پیشرفت‌های یگان‌های توپخانه و پدافند سپاه گزارش داد.^{۳۵}

۴۳۱

عراق ضمن تداوم خرید هواپیماهای پیشرفته از فرانسه، در تلاش است به منظور جلوگیری از فروش سلاح به ایران روابط دیپلماتیک خود را با کره شمالی گسترش دهد.

روزنامه واشنگتن پست در گزارشی با اشاره به تشدید منازعه در خلیج فارس و طرح موضوع قطع فروش سلاح به کشورهای درگیر به نقل از مقامات فرانسوی نوشت: «به رغم گسترش جنگ خلیج فارس مقام‌های فرانسوی ... به برنامه فروش و تحویل اسلحه به عراق از جمله تحویل جنگنده‌های میراژ اف یک - که قادر به پرتاب موشک‌های آگروسه هستند - ادامه خواهند داد.» به نوشته این روزنامه، فرانسه در نظر دارد ۲۰ فروند جنگنده میراژ اف یک به عراق تحویل دهد. دولت فرانسه اقدام خود در فروش اسلحه به عراق را به عنوان کوششی برای برقراری توازن در جنگ و جلوگیری از گسترش بنیادگرایی اسلامی توجیه می‌کند که ممکن است به سقوط رژیم بعثی عراق بینجامد.^{۳۶}

از سوی دیگر، رژیم عراق برای جلوگیری از فروش سلاح به جمهوری اسلامی ایران، گسترش روابط دیپلماتیک خود با کره شمالی را به متوقف کردن فروش سلاح به ایران منوط کرده است. یک منبع دولتی کره جنوبی امروز گفت: عراق در نظر دارد روابط دیپلماتیک خود با کره شمالی را در صورت توقف ارسال سلاح به ایران از سر بگیرد. رژیم صدام از ابتدای جنگ روابط دیپلماتیک خود با پیونگ یانگ را به دلیل ارسال اسلحه از کره شمالی به ایران قطع کرده است. بغداد این شرط را در پاسخ به پیشنهاد اخیر کره شمالی برای از سرگیری روابط دیپلماتیک، عنوان کرده است. مقامات عراقی گفته‌اند زمانی روابط دیپلماتیک خود را با کره شمالی از سر می‌گیرند که پیونگ یانگ گام‌های عملی مشخصی را در جهت متوقف کردن صدور اسلحه به ایران بردارد. سابقه روابط دیپلماتیک عراق و کره شمالی به سال ۱۹۶۸ میلادی برمی‌گردد.^{۳۷}

۴۳۲

هم‌زمان با اعلام حمایت کشورهای عربی از طرح‌های صلح حسنی مبارک و یاسر عرفات، رئیس‌جمهور مصر در نامه‌ای به نخست‌وزیر ژاپن خواستار حمایت آن کشور از پایان‌دادن به جنگ ایران و عراق شد.

روزنامه دیلی تلگراف در شماره امروز خود به نقل از منابع دیپلماتیک آورده است: تاکنون ۲۰ کشور از ۴۴ کشور عضو سازمان کنفرانس اسلامی طرحی را که یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادی‌بخش فلسطین برای پایان‌دادن به جنگ ایران و عراق تهیه کرده است، پذیرفته‌اند. استقرار نیروهای حائل (اسلامی) در مرزهای ایران و عراق از مشخصات کلیدی این طرح است. جزئیات این طرح اعلام نشده است، اما به نظر می‌رسد همانند طرحی باشد که رئیس‌جمهور مصر یک ماه پیش به جنبش عدم‌تعهد ارائه کرد. به نوشته دیلی تلگراف، طرح عرفات ماه آینده میلادی در نشست سران سازمان کنفرانس اسلامی در جده مطرح خواهد شد.^{۳۸}

در همین حال، امروز مقامات ژاپنی اعلام کردند که حسنی مبارک رئیس‌جمهور مصر، در نامه‌ای به یاسو هیرو ناکاسونه، نخست‌وزیر ژاپن، ضمن ابراز نگرانی از تشدید جنگ ایران و عراق، خواستار ادامه همکاری ژاپن برای یافتن راه‌حل صلح‌آمیز به‌منظور پایان‌دادن به جنگ ایران و عراق شد. نامه مبارک بعدازظهر امروز توسط عمران الشافعی معاون وزیر امور خارجه مصر، که برای شرکت در نشست کمیته مشترک سالانه ژاپن و مصر در توکیو به سر می‌برد، تسلیم نخست‌وزیر ژاپن شد. مبارک در این نامه با اشاره به بی‌نتیجه‌بودن میانجیگری‌ها برای پایان‌دادن به جنگ ایران و عراق یادآور شده است: وضعیت جنگ در حال وخیم‌تر شدن است و باید همه کشورهای مرتبط با مسئله از جمله ژاپن از دو کشور ایران و عراق بخواهند که راه‌حل صلح‌آمیزی بیابند. مبارک ضمن حمایت از اقدامات شورای امنیت، خواستار تلاش کشورهای عضو سازمان غیرمتعهدها برای پایان‌دادن به منازعه ایران و عراق شده است. به گفته مقامات ژاپن، ناکاسونه در دیدار با معاون وزیر امور خارجه مصر اعلام کرده است که ژاپن به کوشش‌های خود در این زمینه ادامه خواهد داد.^{۳۹}

علاوه بر این، مفتی دانشگاه الازهر قاهره نیز که بالاترین مقام مذهبی در مصر است، در پیامی به مناسبت فرارسیدن ماه مبارک رمضان از رهبران مسلمان جهان خواست صف خود را متحدتر کرده و برای پایان‌دادن به جنگ ایران و عراق وارد عمل شوند. مفتی الازهر خطاب به جهان اسلام و رهبران کشورهای مسلمان گفت: هرگونه جنگ میان مسلمانان باعث فراموشی مسئله فلسطین و افغانستان می‌شود.^{۴۰}

۴۳۳

وزیران امور خارجه ۱۶ کشور عضو پیمان دفاعی آتلانتیک شمالی (ناتو) در واشنگتن گرد آمده‌اند تا مسائل اساسی مورد نظر کشورهای عضو این پیمان را بررسی کنند. براساس گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، یکی از موضوعاتی که در این نشست یک‌هفته‌ای

مورد بحث و گفت‌وگو قرار می‌گیرد جنگ ایران و عراق و تشدید بحران در خلیج فارس است. از نظر وزرای امور خارجه کشورهای عضو ناتو جنگ ایران و عراق یک جنگ تمام‌عیار است و دو طرف متخاصم مصمم به انجام هر کاری هستند. در حال حاضر، هر چند امکان دستیابی به راه‌حلی جدی و دیپلماتیک برای پایان دادن به این جنگ وجود ندارد، اما کشورهای غربی نمی‌توانند خطر مسدود شدن جریان نفت از خلیج فارس را نادیده بگیرند.^{۴۱}

رادیو صدای آمریکا نیز در گزارشی از نشست وزرای امور خارجه کشورهای عضو پیمان آتلانتیک شمالی اعلام کرد: قطع جریان صدور نفت از خلیج فارس یکی از دغدغه‌های وزیران امور خارجه اعضای ناتو است. دولت‌های غربی توان آن را ندارند که به‌طور هم‌زمان در دو بحران درگیر شوند. ضمن اینکه کشورهای اروپایی به شدت نیازمند منابع نفتی خلیج فارس هستند. جوزف لونز دبیرکل سازمان آتلانتیک شمالی، با اشاره به ضرورت حفظ جریان نفت از خلیج فارس به اروپا، به خبرنگاران گفت ناتو برای تأمین این هدف نیازمند است بودجه نظامی خود را به میزان قابل ملاحظه‌ای افزایش دهد که این امر اصلاً عملی نیست. همچنین آنها نمی‌توانند توان نظامی خود را در اروپا کاهش دهند یا آمریکا بخشی از توان نظامی خود در اروپا را به منطقه غرب آسیا منتقل کند. بنابراین، آنها از ایجاد یک نیروی ضربتی از سوی آمریکا برای محافظت از منابع نفتی خلیج فارس استقبال می‌کنند و به گفته دبیرکل ناتو اگر آمریکا ناگزیر باشد، برای تقویت توان خود بخشی از نیروهای خود را از اروپا خارج سازد، کشورهای اروپایی خود آن را جبران خواهند کرد.^{۴۲}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۳/۱۰

۱. سند شماره ۲۷۴۱۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۷ به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۳/۳/۱۰؛ و - سند شماره ۸۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ سپاه به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۳/۳/۱۲.
۲. سند شماره ۲۷۵۸۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی تیپ نیروی اکرم (ص) به فرماندهی سپاه منطقه ۷، ۱۳۶۳/۳/۲۴، ص ۲.
۳. همان؛ و - سند شماره ۲۷۴۱۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۸۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۴. سند شماره ۲۷۰۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی تیپ نیروی اکرم (ص) به فرماندهی سپاه منطقه ۷، ۱۳۶۳/۳/۲۴، ص ۳.
۵. سند شماره ۸۱۳۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه منطقه ۵ (اطلاعات) به ستاد مرکزی سپاه (اطلاعات)، ۱۳۶۳/۳/۱۷.
۶. سند شماره ۸۱۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به دفتر نخست‌وزیری، ۱۳۶۳/۳/۱۰؛ و - سند شماره ۸۱۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:
۱. سند شماره ۵ سپاه به ستاد مرکزی سپاه، ۱۳۶۳/۳/۱۰؛ و - سند شماره ۸۱۴۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به دفتر نخست‌وزیری، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۲. سند شماره ۱۳۵۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (واحد اطلاعات نظامی)، ۱۳۶۳/۳/۲۰؛ و - سند شماره ۸۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به دفتر امام امت، ۱۳۶۳/۳/۱۱.
۳. سند شماره ۸۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نویه‌ای اطلاعاتی معاونت اطلاعات و عملیات نیروی زمینی ارتش، شماره ۱۱، ۱۳۶۳/۳/۱۷، ص ۵؛ و - سند شماره ۸۱۴۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه ناحیه لرستان به سپاه منطقه ۸، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۴. سند شماره ۳۸۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (اطلاعات رزمی) به قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) (اطلاعات عملیات)، ۱۳۶۳/۳/۱۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۲.
۵. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوه‌های بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۳، رادیو بغداد، ۱۳۶۳/۳/۱۰.

۱۱. سند شماره ۴۰۶۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۳) به فرمانده لشکر ۲۳ نوه (رکن ۳)، ۱۳۶۳/۳/۱۴.
۱۲. سند شماره ۴۰۶۷۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی شمال غرب نزا (رکن ۲)، شماره ۴۲، ۱۳۶۳/۳/۲۳، ص ۲.
۱۳. سند شماره ۴۰۶۶۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه شهید بروجردی مهاباد (رکن ۲) به فرمانده سپاه پاسداران مستقر در قرارگاه (اطلاعات)، ۱۳۶۳/۳/۱۱؛ و - سند شماره ۴۰۶۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۱۱ به فرماندهی سپاه مهاباد، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۱۴. سند شماره ۴۰۶۷۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی کردستان (مرکز فرماندهی) به فرماندهی منطقه ۱۱ سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۳/۳/۱۲.
۱۵. سند شماره ۲۹۳۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی از قرارگاه عملیاتی شمال غرب ژاجا (رکن ۲) به استاندار کردستان، ۱۳۶۳/۳/۲۴، ص ۱.
۱۶. سند شماره ۴۰۶۳۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه ارومیه به فرماندهی ستاد منطقه ۱۱، ۱۳۶۳/۳/۱۲.
۱۷. سند شماره ۳۵۵۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سماجا ۲ (فرماندهی اطلاعات)، ۱۳۶۳/۳/۱۰، ص ۲.
۱۸. سند شماره ۳۰۱۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۳/۱۶.
۱۹. سند شماره ۴۰۶۴۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پیرانشهر (اطلاعات) به قرارگاه شهید بروجردی مهاباد، ۱۳۶۳/۳/۱۵، ص ۱.
۲۰. سند شماره ۱۸۳۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲) به فرماندهی تیپ ۳۰ لشکر ۳۰ (رکن ۲)، ۱۳۶۳/۳/۲۶.
۲۱. سند شماره ۱۸۳۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲) به فرماندهی نزا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۲۲. سند شماره ۳۰۵۱۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲) به استاندار کردستان، ۱۳۶۳/۳/۲۴، ص ۱.
۲۳. سند شماره ۴۰۶۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پیرانشهر به قرارگاه شهید بروجردی مهاباد، ۱۳۶۳/۳/۲۰، ص ۲.
۲۴. سند شماره ۳۰۵۱۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
۲۵. سند شماره ۲۹۳۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی از فرماندهی قرارگاه
- عملیاتی شمال غرب ژاجا (رکن ۲) به استاندار کردستان، ۱۳۶۳/۳/۲، ص ۲.
۲۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بوتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۳۰، تلویزیون ابوظبی، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۳، ۱۳۶۳/۳/۱۱، صص ۸ و ۹، بغداد - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۲۸. سند شماره ۱۳۵۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی کل سپاه پاسداران به واحد تبلیغات، ۱۳۶۳/۳/۷.
۲۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۴.
۳۰. سند شماره ۴۰۶۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بهداری رزمی قرارگاه شهید بروجردی به فرماندهی قرارگاه شهید بروجردی، ۱۳۶۳/۳/۱۰، ص ۱.
۳۱. سند شماره ۴۰۶۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه سیدالشهدا^(ع) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران (فرماندهی کل)، ۱۳۶۳/۳/۱۲، صص ۱ و ۳.
۳۲. سند شماره ۴۳۷۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش یگان هوایی به مسئول واحد طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۲.
۳۴. سند شماره ۱۹۱۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه یک سپاه، ۱۳۶۳/۳/۷.
۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۱۲.
۳۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بوتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۱۷، رادیو صدای امریکا، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۳۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۳، ۱۳۶۳/۳/۱۱، ص ۱۲، سئول - خبرگزاری کره جنوبی (یون هاپ)، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۳۸. همان، صص ۱۵ و ۱۶، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۳۹. همان، ص ۱۸، توکیو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۴۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۴، ۱۳۶۳/۳/۱۲، ص ۳، قاهره - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۳/۳/۱۰.
۴۱. همان، ص ۱۵، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۳/۱۱.
۴۲. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بوتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۳/۱۲، صص ۲۰ و ۲۱، رادیو صدای امریکا، ۱۳۶۳/۳/۱۰ - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۳، ۱۳۶۳/۳/۱۱، صص ۴۱ و ۴۲، رادیو صدای امریکا، ۱۳۶۳/۳/۱۰.